Journal of educational equipment: Education management, Volume 1, Issue 312 (May 2024)
ISSN 1859 - 0810

Sử dụng phương pháp trò chơi trong dạy học môn Giáo dục Công dân lớp 7- Một số vấn đề lý luận

Nguyễn Thị Thanh Tùng*, Lưu Thị Thành Huế**

**PGS.TS Trường Đại học Sư phạm Hà Nội*
***HV Trường Đại học Sư phạm Hà Nội*
Received: 19/4/2024; Accepted: 26/4/2024; Published: 02/5/2024

***Abstract**: The aim of the article is to clarify the theory of game-based teaching methods and the role and significance of using these methods in teaching 7th-grade Civic Education at the secondary school level, with an approach focusing on students' competencies and qualities. The research was conducted using theoretical research methods. The research results show that: 1- Game-based teaching methods are an effective educational approach designed to stimulate interaction and foster learners' interest in learning; 2- Utilizing game-based methods in teaching 7th-grade Civic Education is appropriate and brings positive significance to both teachers and students.*

***Keywords:** Game-based methods; 7th-grade Civic Education; instructional innovation.*

1.Đặt vấn đề

Sử dụng trò chơi dạy học là một cách thức hữu hiệu để kích thích tính tích cực nhận thức, hứng thú của học sinh (HS). Phương pháp trò chơi (PPTC) hay còn gọi PPDH sử dụng trò chơi là được xem là một PP góp phần phát triển năng lực, kích thích hứng thú học tập của HS và có thể vận dụng hiệu quả dưới nhiều hình thức khác nhau bao gồm cả các trò chơi dạy học (TCDH) truyền thống hoặc TCDH có sự hỗ trợ của yếu tố công nghệ. Bài viết này trình bày vai trò, ý nghĩa của PPTC trong DH môn GDCD lớp 7 theo hướng tiếp cận năng lực và phẩm chất của HS.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Phương pháp trò chơi trong dạy học

* Phương pháp trò chơi

Theo Legaki và cộng sự, PPTC được hiểu "Đó là một PP giảng dạy tạo ra một kịch bản giống như trò chơi xoay quanh mục tiêu khóa học và toàn bộ chương trình giảng dạy", tức là sử dụng trò chơi để hỗ trợ và nâng cao chất lượng DH. Các yếu tố trò chơi có liên quan được GV sử dụng như huy hiệu, bảng xếp hạng và điểm, cũng như hình đại diện, áp lực thời gian, cấp độ, sự cạnh tranh, phần thưởng…, có thể thúc đẩy sự tương tác, gắn kết của người học KN giao tiếp và hợp tác, rèn luyện trí nhớ, phát huy tính sáng tạo, phát triển KN phán đoán, KN tự chủ.

Như vậy, PPTC trong DH là "cách thức GV tổ chức hoạt động dạy học thông qua các trò chơi học tập, huy động sự tham gia của tất cả HS trong lớp nhằm kích thích, tăng cường sự tập trung của HS vào các nội dung của bài học, qua đó để đạt được mục tiêu nhận thức tri thức, rèn các KN, năng lực cần thiết cho người học".

** Sử dụng PPTC trong dạy học*

Cheryl A. Bodnar (2015) đã chỉ ra rằng, "HS không phản ứng mạnh mẽ với sự hướng dẫn của GV vì họ thấy không hấp dẫn. Một PP sư phạm để giúp thu hút HS liên quan đến việc sử dụng các trò chơi. Trò chơi trong DH có thể cung cấp cho HS một môi trường thúc đẩy và kích thích, đồng thời cung cấp cho họ những phản hồi ngay lập tức để thúc đẩy việc học".

PPTC trong DH là một PP giáo dục hiệu quả được thiết kế để kích thích sự tương tác, thú vị và hứng thú học tập của HS thông qua các hoạt động giả lập trò chơi. Thay vì việc truyền đạt kiến thức một cách truyền thống thông qua bài giảng, PP này tập trung vào việc sử dụng các trò chơi, thử thách và hoạt động mang tính giải trí để kích thích trí óc của HS. Bằng cách này, HS được khuyến khích tích cực tham gia, tăng cường KN giao tiếp, làm việc nhóm và giải quyết vấn đề. PPTC cũng giúp nâng cao sự hứng thú và tiếp thu kiến thức của HS thông qua việc kích thích trí tưởng tượng và sáng tạo của họ. Đồng thời, nó cũng tạo ra môi trường học tập tích cực và gắn kết, giúp HS cảm thấy thoải mái và tự tin trong quá trình học tập.

PPTC trong dạy học không chỉ là cách thú vị để truyền đạt kiến thức mà còn là một công cụ mạnh mẽ để phát triển NL và KN của HS. Bằng cách tham gia vào các hoạt động trò chơi, HS có thể rèn luyện khả năng phản xạ, tư duy lôgic, và khả năng giải quyết

vấn đề. Đặc biệt, việc sử dụng trò chơi có thể giúp HS học được cách làm việc nhóm, tôn trọng ý kiến của người khác và xây dựng KN giao tiếp hiệu quả.

Thêm vào đó, PP này cũng rất phù hợp để tạo ra một môi trường học tập tích cực và khuyến khích sự tham gia của tất cả HS, bao gồm cả những HS có sự chênh lệch về trình độ hay khả năng.

2.2. Phương pháp trò chơi trong dạy học môn GDCD lớp 7 bậc THCS

Vận dụng lý luận về sử dụng PPTC trong DH, chúng ta có thể quan niệm sử dụng PPTC trong DH môn GDCD bậc THCS là "C*ách thức GV dạy GDCD trong nhà trường THCS tổ chức hoạt động dạy học GDCD thông qua các trò chơi học tập dựa trên hệ thống các nguyên tắc và biện pháp sư phạm, nhằm kích thích, tăng cường sự tập trung của HS vào các nội dung của bài học, qua đó để đạt được mục tiêu và hiệu quả môn học, bài học theo định hướng PTNL HS THCS".*

2.2.1. Đặc điểm môn học GDCD lớp 7

Trong chương trình GDPT mới ban hàng kèm theo Thông tư số 32/2018/TT- BGDĐT ngày 26/12/2018 của BGDĐT đã đề cập đến đặc điểm môn học đó là: Môn GDCD giữ vai trò "chủ đạo trong việc giáo dục cho học sinh ý thức và hành vi của người công dân" thông qua 4 mạch nội dung: GD đạo đức, GD kĩ năng sống, GD kinh tế, GD pháp luật.

- Mục tiêu của môn GDCD lớp 7:

Về kiến thức: Giúp các em nắm được những kiến thức cơ bản về đạo đức, pháp luật, KN sống, kinh tế. Từ đó các em có cách ứng xử phù hợp, áp dụng được những kiến thức đã học vào thực tế cuộc sống.

Về phẩm chất: Bộ GD đã ban hành chương trình GDPT mới theo định hướng phát triển 5 phẩm chất: "yêu nước, nhân ái, chăm chỉ, trung thực, trách nhiệm".

Về năng lực : Môn GDCD phát triển các năng lực chủ yếu cho học sinh như NL tự chủ, giao tiếp và hợp tác, NL điều chỉnh hành vi , NL giải quyết vấn đề...nhằm giúp HS thực hiện được các công việc , kế hoạch, phát triển bản thân ngày càng tốt hơn, thích ứng với các biến đổi của xã hội và giải quyết các vấn đề phát sinh trong đời sống cá nhân.

Các mạch nội dung trong môn GDCD lớp 7 được sắp xếp khoa học, rõ ràng và hợp lí. Cấu trúc của bài được sắp xếp theo trình tự 4 bước: Mở đầu- Khám phá- Luyện tập- Vận dụng.

2.2.2. Vai trò, ý nghĩa của sử dụng PPTC trong DH môn GDCD lớp

- Đối với HS

Thứ nhất, kích thích sự hứng thú học tập của HS: PPTC trong DH môn GDCD có vai trò quan trọng trong việc tạo ra một môi trường học tập tích cực, giúp kích thích sự hứng thú của HS thông qua nhiều khía cạnh khác nhau. Trước hết, các trò chơi giáo dục mang lại sự sinh động và hấp dẫn cho quá trình học. Việc tích hợp các hoạt động trò chơi vào bài giảng không chỉ làm tăng tính tương tác mà còn tạo ra một không khí lớp học trở nên sôi động và thú vị. HS không chỉ là người ngồi nghe mà còn là người chủ động tham gia trong suốt quá trình học. Thêm vào đó, sự tương tác và tham gia trong các trò chơi GD giúp HS phát triển niềm quan tâm sâu sắc đối với ND môn học. Thay vì chỉ là việc tiếp thu thông tin một cách thụ động, HS thường xuyên được thách thức và kích thích tư duy thông qua các tình huống, trải nghiệm thực tế và thực hành, từ đó tạo ra niềm vui trong việc khám phá KT và áp dụng chúng vào bản thân.

Thứ hai, giúp cho bài học trở nên sinh động và hấp dẫn, giảm bớt sự căng thẳng

Đối với môn GDCD ở lớp 7, việc áp dụng PPTC không chỉ làm cho bài học trở nên sinh động hơn mà còn giúp HS hiểu sâu hơn về các giá trị nhân văn, đạo đức, KN sống, các khái niệm trừu tượng mà không phải lúc nào cũng dễ dàng tiếp cận.

Thông qua tổ chức TCHT, thay vì ngồi trong lớp học và nghe giảng, HS được tham gia vào các hoạt động nhóm, các trò chơi nhóm, các bài tập thực hành và các thảo luận, giúp họ phát triển KN giao tiếp, làm việc nhóm và giải quyết vấn đề một cách tự tin. Đồng thời, việc tham gia vào các trò chơi cũng giúp HS tạo ra một tinh thần hợp tác và cảm giác vui vẻ trong quá trình học tập, từ đó giảm bớt sự căng thẳng và áp lực từ việc học.

Thứ ba, củng cố sự gắn kết, tương tác giữa GV và HS, giữa HS và HS.

Sử dụng PPTC trong dạy học môn GDCD ở lớp 7 có vai trò quan trọng trong việc gắn kết và tương tác giữa GV và HS, cũng như giữa các HS với nhau.

Thông qua trò chơi, GV GDCD có thể trở thành một người bạn đồng hành, một người hướng dẫn, chứ không chỉ là người truyền đạt kiến thức. Điều này giúp xây dựng một môi trường học tập thân thiện, nơi mà HS cảm thấy thoải mái để tương tác và học hỏi.

Việc sử dụng trò chơi cũng tạo ra các cơ hội cho PTNL hợp tác thông qua sự tương tác giữa HS với HS. Để giải quyết các yêu cầu của các TCHT, HS cần phải hợp tác với nhau, trao đổi ý kiến và làm việc cùng nhau để đạt được mục tiêu chung. Điều

này không chỉ giúp HS phát triển KN giao tiếp và làm việc nhóm mà còn tạo ra một cảm giác gắn kết và sự hiểu biết sâu hơn về tinh thần đồng đội. Thông qua trò chơi, các mối quan hệ xã hội giữa HS *có thể được củng cố và phát triển một cách tự nhiên.*

Thứ tư, hình thành và phát triển NL cần thiết cho HS: NL hợp tác, NL lãnh đạo, NL giải quyết vấn đề.

Trong không khí tích cực và hỗ trợ mà các trò chơi GD tạo ra, HS được đặt vào bối cảnh lý tưởng để phát triển từng bước những năng lực quan trọng, bao gồm NL hợp tác, NL giải quyết vấn đề và NL lãnh đạo.

NL hợp tác của HS được rèn luyện thông qua việc tham gia các hoạt động nhóm trong các trò chơi GD. Trong những tình huống này, HS không chỉ học cách làm việc chung một cách hiệu quả mà còn phát triển khả năng lắng nghe ý kiến của đồng đội, chia sẻ trách nhiệm, và tận dụng sức mạnh từ sự đa dạng trong nhóm. Qua trải nghiệm này, HS không chỉ nắm bắt bí quyết của sự hợp tác mà còn biết cách xây dựng môi trường làm việc tích cực và sáng tạo.

Năng lực lãnh đạo cũng được hình thành một cách tự nhiên thông qua các trò chơi GD. HS thường có cơ hội đảm nhận vai trò lãnh đạo, đưa ra quyết định chiến lược và tạo động lực cho nhóm. Qua quá trình này, họ học cách tận dụng tài năng đặc biệt của từng thành viên, khuyến khích sự sáng tạo, và định hình hướng đi của nhóm một cách tích cực. Những KN này không chỉ giúp họ tự tin trong việc đưa ra quyết định mà còn tạo nên những lãnh đạo có ảnh hưởng trong cộng đồng.

- Đối với GV

Một là, nâng cao NL dạy học và NL sử dụng CNTT trong DH.

Sử dụng PPTC trong việc giảng dạy GDCD lớp 7 có thể mang lại nhiều lợi ích cho GV, bao gồm việc nâng cao năng lực dạy học. Khi áp dụng trò chơi vào quá trình giảng dạy, GV sẽ phải tập trung vào việc thiết kế các hoạt động trò chơi có tính giáo dục cao, từ đó tăng cường KN sáng tạo và phân tích của họ. Đồng thời, việc tạo ra các trò chơi dựa trên nền tảng truyền thống hoặc sử dụng CNTT sẽ thúc đẩy GVnắm vững kiến thức và KN về cách sử dụng các công cụ GD hiện đại.

Việc áp dụng PPTC trong dạy học GDCD lớp 7 cũng góp phần nâng cao NL sử dụng CNTT của GV. Trong quá trình thiết kế và thực hiện các hoạt động trò chơi, GV sẽ phải làm quen với việc sử dụng các CNTT và truyền thông để tạo ra các trò chơi hiệu quả và hấp dẫn. Điều này giúp GV nâng cao KN và kiến thức về công nghệ, từ đó tạo ra cơ hội cho họ áp dụng những phương tiện công nghệ tiên tiến vào quá trình giảng dạy, tạo ra một môi trường học tập hiện đại và thú vị cho HS.

Hai là, tăng cường sự tương tác giữa GV GDCD và HS, tạo ấn tượng và sự gắn kết giữa GV và HS qua mỗi bài học

PPTC không chỉ giúp tạo ra một môi trường học tập tích cực mà còn thúc đẩy sự tương tác giữa GV GDCD và HS. Trong quá trình thực hiện các hoạt động trò chơi, HS sẽ phải tương tác chặt chẽ với GV và nhóm bạn của mình để giải quyết các vấn đề, thảo luận ý kiến và đưa ra các quyết định. Điều này tạo ra cơ hội cho GV để tương tác cá nhân hóa với từng HS, hiểu rõ hơn về nhu cầu và khả năng của họ, từ đó tạo ra một môi trường học tập linh hoạt và đa dạng.

Việc sử dụng trò chơi trong DH GDCD cũng giúp tạo ra sự gắn kết mạnh mẽ giữa GV và HS qua mỗi bài học. Khi HS tham gia vào các hoạt động trò chơi, họ sẽ cảm thấy hứng thú và tham gia tích cực hơn trong quá trình học tập. Điều này tạo ra cơ hội cho GV để xây dựng mối quan hệ tin cậy và gần gũi với HS, từ đó thúc đẩy sự hiểu biết và tôn trọng giữa hai bên. Đồng thời, sự gắn kết này cũng giúp tạo ra một môi trường học tập tích cực và hỗ trợ cho sự phát triển toàn diện của HS.

3. Kết luận

PPTC trong DH GDCD bậc THCS gây nhiều hứng thú cho người học; tạo ra mối quan hệ tương tác tích cực trong hoạt động dạy học giữa GV-HS, giữa HS-HS. Việc áp dụng trò chơi trong dạy học môn GDCD 7 ở bậc THCS không chỉ khẳng định tính khoa học và nghệ thuật của hoạt động dạy học mà còn chứng tỏ khả năng tăng hứng thú, động cơ học tập của HS và góp phần nâng cao hiệu quả nhận thức, thái độ, hành vi, làm tiền đề thúc đẩy năng lực tự học của HS.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Thông tư 32/2018/TT-BGDĐT "Ban hành chương trình giáo dục phổ thông.* Hà Nội

2. Al-Azawi, R., Al-Faliti, F., & Al-Blushi, M. (2016). *Educational gamification vs. game based learning: Comparative study. International Journal of Innovation, Management and Technology, 7**(4), 132-136.***

3. Cheryl A. Bodnar at all, (2015), *Engineers at Play: Games as Teaching Tools for Undergraduate Engineering Students, Education & Educational Research*